

ЗАКОН ЗА НАУЧНИТЕ СТЕПЕНИ, НАУЧНИТЕ ЗВАНИЯ И НАУЧНИТЕ ДЛЪЖНОСТИ

Основните различия по отношение на стария Закон са следните:

1. *Образователната и научна степен “Доктор” ще се дава от специално назначена за целта Изпитна комисия, която престава да съществува след провеждане на защитата на дисертационния труд. Изпитната комисия се назначава от ръководителя на организацията, където е проведена докторантурата, като половината от членовете на комисията и председателят ѝ се посочват от национална институция (приемник на ВАК). На това основание съответната диплома за “Доктор” има национален характер и се вписва в държавен регистър на научните степени.*
2. *Даването на Научните звания “доцент” или “професор” става в резултата на атестация и не е свързано със заемане на (евентуално едноименна) научна длъжност. Атестацията се извършва от национална институция по желание на съответния кандидат (отпада необходимостта от обявяване на конкурс за да се стигне до оценка на кандидата).*
3. *Заемането на научните длъжности “доцент” (съответно “ст.н.с. II ст.”) и “професор” (съответно “ст.н.с. I ст.”) става след обявяване на конкурс от съответната организация. Провеждането на конкурса става от самата организация, а не както сега – от ВАК.*
4. *Процедурите се унифицират и опростяват.*

Забележка: В текста, който следва, думите “Доцент” и “Професор” се употребяват като наименования на научни звания и на научни длъжности. От текста би трябвало да е ясно за кой от двата смисъла става дума.

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1.(1) Този закон урежда научните степени, научните звания и научните длъжности, както и условията и реда за тяхното даване и отнемане.

(2) Академичните звания “академик” и “член-кореспондент” на БАН се уреждат с друг закон.

Чл. 2. (1) Научните степени са две:

- а) Образователна и научна степен “доктор”;
- б) Научна степен “доктор на науките”.

(2) Научните степени се дават по групи научни специалности с признаване на компетентност по една определена научна специалност.

(3) Образователната и научна степен “доктор” се дава от организацията, в която е протекла докторантурата. Научната степен “доктор на науките” се дава от Висшата атестационна агенция (ВАА).

Чл. 3. (1) Научните звания са две:

- а) доцент;
- б) професор.

(2) Научните звания се дават заедно с признаване на компетентност по една или повече научни специалности.

(3) Научните звания се дават от Висшата Атестационна Агенция.

Чл. 4. (1) Научните длъжности са:

- а) ПРЕПОДАВАТЕЛ, асистент, старши асистент, главен асистент (за висши училища и за научно-изследователски организации, придобили право на образователна дейност);
- б) научен сътрудник III степен, научен сътрудник II степен и научен сътрудник I степен (за организации с научно-изследователска дейност и за висшите училища);
- в) доцент и професор (за висши училища и за научно-изследователски организации, придобили право на образователна дейност);
- г) старши научен сътрудник II степен и старши научен сътрудник I степен (за организации с научно-изследователска дейност и за висшите училища);

(2) Лицата, които преподават специалните дисциплини във висшите училища по изкуствата, както и лицата, които преподават чужди езици, физкултура и спорт или други дисциплини на неспециалисти, могат да заемат длъжност "преподавател".

(3) . Научните длъжности ПРЕПОДАВАТЕЛ, асистент, научен сътрудник, доцент, старши научен сътрудник. II ст., професор и старши научен сътрудник I ст., в научните и образователни организации се заемат след спечелване на конкурс, обявен и проведен от съответната организация. При провеждането на конкурса се спазват изискванията на този закон, правилника за неговото приложение, както и правилника за дейността на организацията, обявила конкурса.

Чл. 5. (1) ЛИЦАТА ПРИТЕЖАВАЩИ НАУЧНИТЕ ЗВАНИЯ "доцент" или "професор" имат право да участват в конкурси за заемане на научните длъжности „доцент" или „старши научен сътрудник втора степен". ЛИЦАТА ПРИТЕЖАВАЩИ НАУЧНОТО ЗВАНИЕ "професор" имат право да участват в конкурси за заемане на научните длъжности „професор" или „старши научен сътрудник първа степен".

(2) Лицата, имащи научно звание "Доцент" или "Професор", се наричат "хабилитирани лица". Независимо от длъжността, която заемат, на тях може да се възлага:

- а) четене на лекции във висшите училища;
- б) ръководство на докторанти;
- в) изготвяне на рецензии по процедури за даване на научни звания и степени, както и по конкурси за заемане на научни длъжности;
- г) да бъдат избирани и/или назначавани за членове на изпитни комисии (включително и за даване на образователната и научна степен "доктор"), за членове на научни съвети на научни организации, както и за членове на атестационни съвети и специализирани научни журита на ВАА.
- д) други дейности, в съответствие със ЗВО и Закона за БАН.

(3) Научните звания СА БЕЗСРОЧНИ (ПОЖИЗНЕНИ).

II. УСЛОВИЯ ЗА ДАВАНЕ НА НАУЧНИ СТЕПЕНИ

Чл. 6. (1) Образователната и научна степен "доктор" и научната степен "доктор на науките" се дават на лица с висше образование, ПРИДОБИЛИ

ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННАТА СТЕПЕН „МАГИСТЪР” и разработили и защитили публично дисертационен труд.

(2) Дисертационен труд може да бъде:

- а) научноизследователски труд, публикуван изцяло или в съществени негови части;
- б) оригинално творческо постижение (откритие, изобретение, конструкторска, технологическа, проектантска или друга научно-приложна разработка, произведение на изкуството), което има значима духовна и/или приложна стойност.

(3) Дисертационният труд може да бъде и част от колективен труд, ако в него изрично е посочено, че тя е създадена от кандидата или ако останалите съавтори са съгласни, резултатите от съвместния труд да бъдат включени в дисертационния труд.

Чл. 7. (1) Дисертационният труд трябва да съответствува на съвременните постижения на науката и практиката и творчески да ги развива.

(2) Дисертационните трудове трябва да съдържат:

- а) за получаване на образователната и научна степен "доктор" - научни или научно-приложни резултати, които представляват принос в науката, в нейните приложения и / или в изкуството. Дисертационният труд трябва също да показва, че авторът има задълбочени теоретични знания по съответната специалност;
- б) за получаване на научна степен "доктор на науките" - теоретични обобщения и решения на големи научни или научно-приложни проблеми, които представляват значителен оригинален принос в науката, в нейните приложения и / или в изкуството.

(3) Не се допуска резултати, използвани от едно лице за получаване на образователната и научна степен "доктор" да се използват от същото лице за получаване на научната степен "доктор на науките".

Чл. 8. (1) Дисертационните трудове за получаване на образователната и научна степен "доктор" се подготвят чрез докторантура, а за "доктор на науките" - самостоятелно.

(2) Докторантурата може да бъде редовна, задочна и свободна (на самостоятелна подготовка);

(3) Министерският съвет утвърждава държавни изисквания за приемане и подготовка на редовни и задочни докторанти И ДОКТОРАНТИ НА САМОСТОЯТЕЛНА ПОДГОТОВКА за получаване на образователната и научна степен "доктор".

III. УСЛОВИЯ ЗА ДАВАНЕ НА НАУЧНИ ЗВАНИЯ

Чл. 9. Научното звание "доцент" се дава от ВАА на лица с образователна и научна степен "доктор", които имат публикувани оригинални творчески постижения и/или научни трудове на високо равнище, пожелали са да бъдат атестирани и процедурата е завършила успешно.

Чл. 10. (1) Научното звание "професор" се дава след атестация от ВАА на лица с образователна и научна степен "доктор", които имат публикувани оригинални творчески постижения и/или научни трудове на особено високо равнище, пожелали са да бъдат атестирани и процедурата е завършила успешно.

(2) Получилите научната степен "доктор на науките" в определена научна специалност получават и научното звание "професор" по същата специалност.

Чл. 11. (1) При преценяване (атестация) на кандидатите за получаване на научни звания по чл. 9 и чл. 10 се вземат предвид всички представени от тях научни трудове, творчески

постижения, както и други материали, свързани с участието им в образованието, научните изследвания, приложенията на науката и изкуствата.

(2) При всеки един от случаите по чл. 9 и чл. 10 лицето трябва да отговаря на съответни изисквания (критерии), посочени в този закон, в правилника за приложението му и в нормативните документи, приети от ВАА.

(3) Не може да се открива процедура за даване на научно звание с призната компетентност по дадена научна специалност на лице, на което преди по-малко от три години е отказано да се даде същото научно звание с призната компетентност по същата специалност.

IV. УСЛОВИЯ ЗА ЗАЕМАНЕ НА НАУЧНИ ДЛЪЖНОСТИ

Чл. 12. В конкурс за заемане на научните длъжности, „ПРЕПОДАВАТЕЛ”, "асистент" и "научен сътрудник" могат да участват само лица с висше образование, ПРИДОБИЛИ ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННАТА СТЕПЕН „МАГИСТЪР”.

Чл. 13. В конкурс за заемане на научните длъжности “доцент” и "старши научен сътрудник II степен" могат да участват само хабилитирани лица (ЛИЦАТА, ПРИТЕЖАВАЩИ НАУЧНО ЗВАНИЕ “доцент” или “професор”). При провеждане на конкурса се вземат предвид и постиженията на кандидатите, създадени след получаването на последно придобитите научна степен и / или научно звание.

Чл. 14. В конкурс за заемане на научните длъжности “професор” и "старши научен сътрудник I степен" могат да участват само ЛИЦА, ПРИТЕЖАВАЩИ НАУЧНОТО ЗВАНИЕ “професор”. При провеждане на конкурса се вземат предвид и постиженията на кандидатите, създадени след получаването на последно придобитите научна степен и / или научно звание.

V. РЕД ЗА ДАВАНЕ И ОТНЕМАНЕ НА НАУЧНИТЕ СТЕПЕНИ,

Чл. 15. (1) Образователната и научна степен “доктор” (по определена научна специалност) се дава или отказва от научната организация, където е проведена докторантурата, след публична защита на дисертационен труд. Дипломата се издава СЪВМЕСТНО от научната организация И ОТ ВИСШАТА АТЕСТАЦИОННА АГЕНЦИЯ, по приет от Министерския съвет образец. Тя е валидна само след вписване в национален регистър за научните степени и научните звания, поддържан от Висшата атестационна агенция.

(2) Процедурата за провеждане на публична защита започва след успешно изпълнение на учебния план на докторантурата и представяне на дисертационен труд в Научното звено, където е проведена докторантурата (катедра, секция, лаборатория или друга подструктура на научната организация). До изтичане на един месец от представянето на труда Научното звено взема решение да предложи (или да не предложи) дисертационния труд за публична защита. При положително решение на Научното звено, то прави и предложение за състав на Изпитната комисия.

При отказ на научното звено да предложи дисертационния труд за публична защита, същият може да бъде предложен за защита от три хабилитирани лица с призната компетентност в научната специалност на дисертационния труд.

(3) Публичната защита се организира от научната организация, където е протекла докторантурата. Тя се провежда от Изпитна комисия, назначена от ръководителя на организацията, КАТО ПОВЕЧЕ ОТ ПОЛОВИНАТА ОТ ЧЛЕНОВЕТЕ Ъ, ВКЛЮЧИТЕЛНО

И ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ, СЕ ПРЕДЛАГАТ ОТ ВИСШАТА АТЕСТАЦИОННА АГЕНЦИЯ. Изпитната комисия се състои от Председател и от 7 (СЕДЕМ) члена, които са хабилиитирани и имат призната компетентност в същата научна специалност, в която е и дисертационният труд. При липса на специалисти от същата специалност се допуска за членове на Изпитната комисия да се назначават и хабилиитирани лица с призната компетентност в сродни научни специалности. Когато дисертационният труд има интердисциплинарен характер се допуска в изпитната комисия да участват хабилиитирани лица с призната компетентност от друга група научни специалности, но броят им не може да БЪДЕ ПОВЕЧЕ ОТ 3 (ТРИМА).

(4) ИЗПИТНАТА КОМИСИЯ ИЗБИРА ОТ СВОЯ СЪСТАВ ДВАМА ДОКЛАДЧИЦИ, КОИТО ИМАТ ЗАДЪЛЖЕНИЕТО ДА ПРЕДСТАВЯТ ПУБЛИЧНО, ПО ВРЕМЕ НА ЗАЩИТАТА, КАЧЕСТВЕНИТЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ОБСЪЖДНИЯ ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД.

(5) Докторантът предоставя НЕОБХОДИМИТЕ ЕКЗЕМПЛЯРИ (2 НА ХАРТИЕН НОСИТЕЛ И 8 НА МАГНИТЕН НОСИТЕЛ) ОТ дисертационния труд и авторефератът към него на ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ИЗПИТНАТА КОМИСИЯ, чрез ръководителя на научната организация.

(6) В ДВУМЕСЕЧЕН СРОК ОТ ПРЕДАВАНЕТО НА МАТЕРИАЛИТЕ, ДОКЛАДЧИЦИТЕ И ВСИЧКИ ОСТАНАЛИ членове на Изпитната комисия представят писмено становище за дисертационния труд по определени от ВАА образци. ВСИЧКИ СТАНОВИЩА И ПИСМЕНИТЕ МНЕНИЯ НА ДОКЛАДЧИЦИТЕ ЗАДЪЛЖИТЕЛНО СЕ ОБНАРОДВАТ В ИНТЕРНЕТ.

(7) В ЕДНОСЕДМИЧЕН СРОК ОТ ОБНАРОДВАНЕТО НА МНЕНИЯТА И СТАНОВИЩАТА В ИНТЕРНЕТ ИЗПИТНАТА КОМИСИЯ ВЗЕМА РЕШЕНИЕ ЗА НАСРОЧВАНЕ НА ПУБЛИЧНАТА ЗАЩИТА.

(8) Обявата за ПУБЛИЧНАТА защита се публикува в национален ежедневник (вестник) поне две седмици преди датата на защитата. Защитата може да се проведе само ако присъстват поне 5 (петима) от членовете на Изпитната комисия, В ТОВА ЧИСЛО И ДВАМАТА ДОКЛАДЧИЦИ.

(9) Дисертантът има право да се запознае ПРЕДВАРИТЕЛНО с МНЕНИЯТА НА ДОКЛАДЧИЦИТЕ И със становищата НА ОСТАНАЛИТЕ ЧЛЕНОВЕ НА ИЗПИТНАТА КОМИСИЯ и да вземе отношение по тях по време на публичната защита.

(10) Окончателното решение за даване или отказване на степента “доктор” се взема от Изпитната комисия с явно гласуване. Протоколът се подписва от всички членове на Изпитната комисия.

(11) Ако Изпитната комисия откаже даването на степента, докторантът има право да преработи дисертационния труд и да го представи за нова публична защита, но не по рано от шест месеца след датата на предишната защита. При повторен отказ дисертационният труд не може да бъде предлаган за нова публична защита.

(12) Протоколът от публичната защита, МНЕНИЯТА НА ДОКЛАДЧИЦИТЕ, становищата на членовете на Изпитната комисия и по ДВА екземпляра от дисертационния труд и от автореферата се представят НА ХАРТИЕН И НА МАГНИТЕН НОСИТЕЛ за регистрация в националния регистър за научни степени и научни звания, поддържан от ВАА.

(13) На членовете на Изпитната комисия, В ТОВА ЧИСЛО И НА ДОКЛАДЧИЦИТЕ се изплаща възнаграждение, МАКСИМАЛНИЯТ РАЗМЕР НА КОЕТО СЕ ОПРЕДЕЛЯ ОТ ВАА.

(14) ПРИ ПЪРВО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД, НЕОБХОДИМИТЕ ПО ПРЕДХОДНАТА АЛИНЕЯ СРЕДСТВА СА ЗА СМЕТКА НА НАУЧНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ, КОЯТО ПРОВЕЖДА ПУБЛИЧНАТА ЗАЩИТА.

(15) ПРИ ПОВТОРНО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРЕРАБОТЕНИЯ ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД ЗА ЗАЩИТА ПО СМИСЪЛА НА АЛ.11, СРЕДСТВАТА СА ЗА СМЕТКА НА ДИСЕРТАНТА.

Чл. 16. (1) Научната степен “доктор на науките” (по определена научна специалност) се дава или отказва от Атестационен съвет (АС) на ВАА, отговарящ за съответната научна специалност, по предложение на специализирано научно жури (СНЖ), след защита на дисертационен труд. СНЖ СЕ ОПРЕДЕЛЯ ОТ СЪЩИЯ АТЕСТАЦИОНЕН СЪВЕТ ЗА ВСЯКА ПРОЦЕДУРА ПООТДЕЛНО. Ако АС приеме предложението на СНЖ, решението за даване или отказване на научната степен е окончателно. Ако АС не приеме предложението на СНЖ, решението за даване или отказване на научната степен се взема от Висшия Атестационен съвет (ВАС) на ВАА.

(2) Предложения до ВАА за откриване на процедура за публична защита на дисертационен труд за получаване на научна степен “доктор на науките” по дадена научна специалност могат да се правят от “Научно звено” - катедра, секция, лаборатория или друга подструктура на научна организация, както и от назначено за целта (от ръководителя на организацията) научно звено, ако в състава му има поне седем хабилитирани лица с призната компетентност в същата или сродна научна специалност, от които най-малко трима са доктори на науките. ПРЕДЛОЖЕНИЕТО СЕ ПРАВИ ЧРЕЗ РЪКОВОДИТЕЛЯ НА НАУЧНА ОРГАНИЗАЦИЯ.

(2') При отказ на научното звено, ИЛИ ПРИ ОТКАЗ НА РЪКОВОДИТЕЛЯ НА НАУЧНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ, дисертантът може да поиска ВАА да открие процедура за защита, ако молбата му е подкрепена от поне трима доктори на науките в същата или сродна научна специалност.

(3) СНЖ се назначава от Председателя на ВАА, КАТО ВРЕМЕННА РАБОТНА ГРУПА НА СЪОТВЕТНИЯ АТЕСТАЦИОНЕН СЪВЕТ, по предложение на Атестационния съвет, който разглежда процедурата. СНЖ се състои от Председател и от 11 хабилитирани лица с призната компетентност в същата научна специалност, в която е и дисертационния труд, като поне половината от тях са доктори на науките. При липса или недостатъчен брой специалисти от същата специалност се допуска за членове на СНЖ да бъдат назначавани хабилитирани лица с компетентност от сродни научни специалности. СНЖ избира от своя състав 3 (трима) рецензенти.

(4) ЗА РЕЦЕНЗЕНТИ ПО ПРОЦЕДУРА ЗА ПОЛУЧАВАНЕ НА НАУЧНАТА СТЕПЕН "ДОКТОР НА НАУКИТЕ" СЕ ИЗБИРАТ ТРИМА ХАБИЛИТИРАНИ ЛИЦА С ПРИЗНАТА КОМПЕТЕНТНОСТ В СЪЩАТА НАУЧНА СПЕЦИАЛНОСТ, КАТО ПОНЕ ДВАМА ОТ КОИТО ИМАТ НАУЧНАТА СТЕПЕН “ДОКТОР НА НАУКИТЕ”.

(5) КАНДИДАТИТЕ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА НАУЧНАТА СТЕПЕН „ДОКТОР НА НАУКИТЕ” предоставят НЕОБХОДИМИТЕ ЕКЗЕМПЛЯРИ (3 НА ХАРТИЕН НОСИТЕЛ И 12 НА МАГНИТЕН НОСИТЕЛ) ОТ дисертационния труд и авторефератът към него, КАКТО И ВСИЧКИ ДРУГИ НЕОБХОДИМИ ДОКУМЕНТИ на ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА СНЖ.

(6) В ТРИМЕСЕЧЕН СРОК ОТ ПРЕДАВАНЕТО НА МАТЕРИАЛИТЕ, РЕЦЕНЗЕНТИТЕ представят СВОИТЕ ПИСМЕНИ РЕЦЕНЗИИ за дисертационния труд по определен от ВАА образец. РЕЦЕНЗИИТЕ ЗАДЪЛЖИТЕЛНО СЕ ОБНАРОДВАТ В ИНТЕРНЕТ.

(7) В ЕДНОСЕДМИЧЕН СРОК ОТ ОБНАРОДВАНЕТО НА РЕЦЕНЗИИТЕ В ИНТЕРНЕТ СНЖ ВЗЕМА РЕШЕНИЕ ЗА НАСРОЧВАНЕ НА ПУБЛИЧНАТА ЗАЩИТА.

(8) Обявата за ПУБЛИЧНАТА защита се публикува в национален ежедневник (вестник) поне две седмици преди датата на защитата

(9) Дисертантът има право да се запознае ПРЕДВАРИТЕЛНО С РЕЦЕНЗИИТЕ и да вземе отношение по тях по време на публичната защита.

(10) Протоколът от публичната защита, РЕЦЕНЗИИТЕ И ПО ДВА екземпляра от дисертационния труд и от автореферата се представят НА ХАРТИЕН И НА МАГНИТЕН НОСИТЕЛ за регистрация в националния регистър за научни степени и научни звания, поддържан от ВАА.

(11) На членовете на СНЖ, В ТОВА ЧИСЛО И НА РЕЦЕНЗЕНТИТЕ се изплаща възнаграждение, МАКСИМАЛНИЯТ РАЗМЕР НА КОЕТО СЕ ОПРЕДЕЛЯ ОТ ВАА.

(12) ПРИ ПЪРВО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД, НЕОБХОДИМИТЕ ПО ПРЕХОДНАТА АЛИНЕЯ СРЕДСТВА СА ЗА СМЕТКА НА НАУЧНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ, КОЯТО ПРАВИ ПРЕДЛОЖЕНИЕТО ЗА ЗАЩИТА НА НАУЧНАТА СТЕПЕН „ДОКТОР НА НАУКИТЕ”.

(13) ПРИ ВСЯКО СЛЕДВАЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД ЗА ЗАЩИТА НА НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР НА НАУКИТЕ”, КАКТО И КОГАТО ПРЕДЛОЖЕНИЕТО ЗА ЗАЩИТА Е ПО АЛИНЕЯ (2’), НЕОБХОДИМИТЕ СРЕДСТВА ПО АЛИНЕЯ 11 СА ЗА СМЕТКА НА КАНДИДАТА.

(14) СНЖ определя дата за защитата, разглежда представеният от кандидата дисертационен труд, както и публикувани научни трудове, творчески постижения и други материали, свързани с него, организира и изслушва публичната защита на дисертационния труд, взема решение с тайно гласуване и излиза с предложение пред АС за даване или отказване на научната степен. **С това дейността на СНЖ се прекратява.**

(15) При дисертационни трудове с приноси в повече от една група научни специалности и / или научни области, както и когато резултати и методи от една научна област се прилагат творчески в друга област на науката (интердисциплинарни научни изследвания), Висшият атестационен съвет на ВАА може да разшири еднократно Атестационния съвет, който разглежда процедурата, със специалисти от други Атестационни съвети но с не повече от една четвърт от състава на съвета. Предложението за състав на СНЖ, което ще преценява дисертационния труд и свързаните с него материали, се прави от така разширения Атестационен съвет.

Чл. 17. ВАА поддържа регистър на лицата с научна степен.

Чл. 18. (1) Не може да бъде дадена научна степен, а дадената се отнема на лице, спрямо

което е постановена влязла в сила присъда за тежко умишлено престъпление.

(2) Отнема се научната степен и когато бъде установено, че кандидатът е представил невярна и / или заблуждаваща информация с цел удовлетворяване на условията за даване на научната степен, както и когато се установи, че трудовете, въз основа на които е дадена степента не са публикувани, или значителни части от тях са написани или създадени от друго.

(3) Научните степени се отнемат по реда, по който са дадени от съответната организация:

а) за образователната и научна степен “доктор” - от организацията, която е дала степента. За решението си организацията уведомява ВАА, която отбелязва отнемането на степента в регистъра на научните степени;

б) за научната степен “доктор на науките” – от АС или ВАС на ВАА която отбелязва отнемането на степента в регистъра на научните степени.

(4) Засегнатите лица могат в едномесечен срок от получаването на съобщението да обжалват решението за отнемане на научната степен пред:

а) в случаите по буква "а" на предходната алинея – пред организацията, дала степента;

б) в случаите по буква "б" на предходната алинея – пред ВАС.

(5) Съответната организация е длъжна да се произнесе по жалбата по ред, определен от правилника за приложение на този закон.

VI. РЕД ЗА ДАВАНЕ И ОТНЕМАНЕ НА НАУЧНИТЕ ЗВАНИЯ

Чл. 19. (1) Научните звания “доцент” и “професор” с призната компетентност по една или по няколко научни специалности се дават или отказват от Атестационен съвет (АС) на ВАА, отговарящ за съответната научна специалност, по предложение на **ХАБИЛИТАЦИОННО** научно жури (ХНЖ). Ако АС приеме предложението на ХНЖ, решението за даване или отказване на научното звание е окончателно. Ако АС не приеме предложението на ХНЖ, решението за даване или отказване на научното звание се взема от Висшия Атестационен съвет (ВАС) на ВАА.

(2) ХНЖ се назначава от Председателя на ВАА, **КАТО ВРЕМЕННА РАБОТНА ГРУПА НА СЪОТВЕТНИЯ АТЕСТАЦИОНЕН СЪВЕТ**, по предложение на Атестационния съвет, който разглежда процедурата. ХНЖ се състои от Председател и от **9** хабилитирани лица с призната компетентност в същата научна специалност, като поне половината от тях са доктори на науките или имат научното звание “професор”. При липса или недостатъчен брой специалисти от същата специалност се допуска за членове на ХНЖ да бъдат назначавани хабилитирани лица от сродни научни специалности. ХНЖ разглежда представените от кандидата научни трудове, творчески постижения и други материали и излиза с предложение пред АС за даване или отказване на научното звание. **С това дейността на ХНЖ се прекратява.**

(3) Когато кандидатът за научно звание има приноси в повече от една група научни

специалности и / или научни области, както и когато резултати и методи от една научна област се прилагат творчески в друга област на науката (интердисциплинарни научни изследвания), Висшият атестационен съвет може да разшири еднократно Атестационния съвет, който разглежда процедурата, със специалисти от други области. Предложението за състав на СНЖ, което ще преценява постиженията на кандидата се прави от така разширения Атестационен съвет.

Чл. 20 ВАА поддържа регистър на лицата с научно звание И **СЪОТВЕТНИТЕ ИМ НАУЧНИ СПЕЦИАЛНОСТИ**.

Чл. 21. (1) Не може да бъде дадено научно звание, а даденото се отнема на лице, спрямо което е постановена влязла в сила присъда за тежко умишлено престъпление.

(2) Отнема се научното звание и когато бъде установено, че кандидатът е представил невярна и / или заблуждаваща информация с цел удовлетворяване на условията за даване на научното звание, както и когато се установи, че трудовете, въз основа на които е дадено званието не са публикувани, или значителни части от тях са написани или създадени от другото.

(3) Научните звания се отнемат по реда, по който са дадени: от АС или от ВАС на ВАА.

(4) Засегнатите лица могат в едномесечен срок от получаването на съобщението да обжалват решението за отнемане на **НАУЧНОТО ЗВАНИЕ** пред ВАС на ВАА.

(5) ВАС е длъжен да се произнесе по жалбата по ред, определен от правилника за приложение на този закон.

VII. РЕД ЗА ЗАЕМАНЕ И ОСВОБОЖДАВАНЕ НА НАУЧНИ ДЛЪЖНОСТИ

Чл. 22. (1) Научните длъжности „ПРЕПОДАВАТЕЛ”, "асистент" И "научен сътрудник" се заемат чрез конкурс и въз основа на изпит по специалността, положен с успех най-малко “много добър (5,00)”. **ЗАЕМАНЕТО НА СЪОТВЕТНАТА НАУЧНА ДЛЪЖНОСТ НА СРОЧЕН ТРУДОВ ДОГОВОР СТАВА СЛЕД ИЗДАВАНЕ НА ЗАПОВЕД ОТ РЪКОВОДИТЕЛЯ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА, ОБЯВИЛА КОНКУРСА.**

(2) Обявата на конкурса за заемане на длъжностите по предходната алинея се публикува в национален ежедневник (вестник) и съдържа изискване за кандидатите да имат **ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ И ПРИДОБИТА ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННА СТЕПЕН „МАГИСТЪР”**. Допуска се обявата да съдържа и други квалификационни изисквания спрямо кандидатите.

(2) Когато на конкурса се явят един или повече кандидати с научна степен, защитили дисертация по съответната научна специалност, Научният съвет провежда избор само сред тези кандидати.

(3) Ако по реда на предходната алинея не бъде избран нито един от кандидатите с научна

степен, провежда се изпит, в който участвуват всички кандидати.

(5) Подредждането на кандидатите се извършва от Научен съвет в организацията, обявила конкурса, когато в състава му има най-малко 15 хабилитирани лица или доктори на науките, специалисти в научната област, обхващаща научните специалности, споменати в конкурса. Когато такъв съвет не съществува, подредждането на кандидатите става от комисия, назначена от ръководителя на организацията по предложение на звеното, за чиито нужди е обявен конкурсът.

Чл. 23. (1) Научните длъжности "старши научен сътрудник II степен" и "доцент" се заемат след спечелване на конкурс за заемане на съответната научна длъжност на безрочен трудов договор и издаване на заповед от ръководителя на организацията, обявила конкурса.

(2) Обявата на конкурса за заемане на длъжностите по предходната алинея се публикува в Държавен вестник и в национален ежедневник (вестник) и съдържа изискване за кандидатите да имат научно звание "доцент" или "професор" с призната компетентност в една или повече научни специалности. Допуска се обявата да съдържа и други квалификационни изисквания спрямо кандидатите.

(3) Научните длъжности "старши научен сътрудник I степен" и "професор" се заемат след спечелване на конкурс за заемане на съответната научна длъжност на безрочен трудов договор и издаване на заповед от ръководителя на организацията, обявила конкурса.

(4) Обявата на конкурса за заемане на длъжностите по предходната алинея се публикува в Държавен вестник и в национален ежедневник (вестник) и съдържа изискване за кандидатите да имат научно звание "професор" с призната компетентност в една или повече научни специалности. Допуска се обявата да съдържа и други квалификационни изисквания спрямо кандидатите.

(5) Подредждането на кандидатите се извършва от Научен съвет в организацията, обявила конкурса, когато в състава му има най-малко 15 хабилитирани лица или доктори на науките, специалисти в научната област, обхващаща научните специалности, споменати в конкурса. Когато такъв съвет не съществува, подредждането на кандидатите става от комисия, назначена от ръководителя на организацията по предложение на звеното, за чиито нужди е обявен конкурсът.

VIII. ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 24. (1) Хабилитационното научно жури (ХНЖ) избира от своя състав рецензенти на представените трудове и / или други материали във връзка с процедури за даване на научно звание.

(2) За рецензенти по процедура за научното звание "доцент" по дадена научна специалност се избират двама учени, хабилитирани в същата научна специалност, поне единият от които има званието "професор".

(3) За рецензенти по процедура за даване на научното звание "професор" по дадена научна специалност се избират трима учени, хабилитирани с призната компетентност в същата научна специалност, поне двама от които имат званието "професор".

(5) При процедури по специалности, по които няма достатъчен брой ЛИЦА ПРИДОБИЛИ

НАУЧНОТО ЗВАНИЕ професор и / или НАУЧНАТА СТЕПЕН „доктор на науките”, с разрешение на съответния Атестационен съвет на Висшата атестационна агенция, могат да се избират за рецензенти и други хабилитирани научни работници от сродни или близки специалности.

Чл. 25. (1) Рецензентите са длъжни да представят рецензиите си не по-късно от три месеца след получаване на материалите.

(2) В рецензиите трябва да бъдат посочени и обосновани приносите на кандидатите и наличието на всички останали условия за даване на съответното научно звание.

(3) За съзнателно дадени неверни преценки рецензентите носят дисциплинарна отговорност.

Чл. 26. (1) Заседанията на Специализираните научни журита и на Хабилитационните научни журита се считат за редовни, ако присъствуват най-малко 2/3 от техния списъчен състав, **В ТОВА ЧИСЛО И РЕЦЕНЗЕНТИТЕ.**

(2) При определяне на списъчния състав на Специализираното научно жури и на Хабилитационното научно жури не се вземат пред вид членовете, които се намират в чужбина или отсъствуват поради удостоверено с документ заболяване. По този ред могат да се приспадат до 1/6 от членовете им.

(3) Специализираното научно жури и Хабилитационното научно жури вземат решенията си с мнозинство повече от половината от списъчния състав, определен по реда на предходната алинея.

(4) Гласуването е тайно.

Чл. 27. При процедури за даване на научни степени и научни звания на научни работници по материали съдържащи класифицирана информация се провеждат заседания на **ИЗПИТНИ КОМИСИИ**, Специализирани научни журита и **ХАБИЛИТАЦИОННИТЕ НАУЧНИ ЖУРИТА**, в които участват **САМО** учени с разрешено ниво на достъп

Чл. 28. При проведена публична защита за даване на научна степен “доктор на науките”или заседание по процедура за даване на научно звание, протоколите от заседанията на Специализираните научни журита и **ХАБИЛИТАЦИОННИТЕ НАУЧНИ ЖУРИТА**, както и други необходими материали се изпращат на съответния Атестационен съвет, който разглежда процедурата.

Чл. 29. (1) Кандидатите за научната степен “доктор на науките” и за научни звания могат в едноседмичен срок от уведомяването да правят възражение срещу отрицателно решение на Специализирано научно жури или на Атестационен съвет само за допуснати нарушения по процедурата.

(2) Възраженията срещу решения на Специализирано научно жури и **ХАБИЛИТАЦИОННО НАУЧНО ЖУРИ** се подават до (и се разглеждат от) съответния Атестационен съвет. Възраженията срещу решение на Атестационен съвет се подават до (и се разглеждат от) Висшия атестационен съвет на **ВАА**.

(3) Ако АС установи, че при процедурата е допуснато съществено нарушение, той може да разпореди да се проведе нова защита или ново заседание на специализирано научно жури.

(4) Ако ВАС установи, че при процедурата е допуснато съществено нарушение, той може да върне процедурата за ново разглеждане от АС или от СНЖ.

(5) Решението, което е взето с неправилно изчисляване на списъчен състав или мнозинство, се изменя от специализираното научно жури или от атестационния съвет в съответствие с действителния резултат от гласуването.

Чл. 30. На рецензентите, на членовете на СНЖ, на членовете на ХНЖ, на членовете на АС и на членовете на ВАС се изплащат възнаграждения ЗА ПРОВЕДЕНИТЕ ЗАСЕДАНИЯ..

IX. ВИСША АТЕСТАЦИОННА АГЕНЦИЯ

Чл. 32. Висшата атестационна агенция е орган на Министерския съвет НА БЮДЖЕТНА ИЗДРЪЖКА и се състои от Висш атестационен съвет и Атестационни съвети по отделни научни области, научни специалности или групи научни специалности.

Чл. 33. (1) Висшият атестационен съвет се състои от председател, заместник-председател, научен секретар и от 12 до 17 членове.

(2) Председателят, заместник-председателят и научният секретар на Висшата атестационна агенция се назначават от Министър-председателя за срок от три години по предложение на Министър-председателя, а членовете на Висшият атестационен съвет се назначават за същия срок от Министър-председателя по предложение на научните организации и обществените научни организации.

(3) Атестационните съвети по отделни научни области, научни специалности или групи научни специалности се състоят от Председател, заместник-председател, научен секретар и от 12 до 17 членове.

(4) Председателите, заместник-председателите, научните секретари и членовете на Атестационните съвети се назначават от председателя на Висшият атестационен съвет за срок от три години по предложение на научните организации и обществените научни организации.

(5) Във Висшият атестационен съвет и в Атестационните съвети се включват хабилитирани лица, носители на научното звание “професор”. Поне половината от членовете на Висшият атестационен съвет следва да имат научната степен “доктор на науките”.

(6) Едно лице не може да бъде едновременно в състава на Висшият атестационен съвет и в състава на Атестационен съвет. Членовете на ВАС не могат да влизат в състава на СНЖ. Членове на Атестационен съвет не могат да влизат в състава на СНЖ, назначено от същия Атестационен съвет.

(7) Едно лице не може да бъде в състава на Висшият атестационен съвет повече от два последователни мандата. Едно лице не може да бъде в състава на Атестационен съвет повече от два последователни мандата.

(8) Всеки три години се подменя най-малко 1/2 от състава на Висшият атестационен съвет.

(9) Всеки три години се подменя най-малко 1/2 от състава на всеки Атестационен съвет.

Чл. 34. Висшият атестационен съвет:

- а) определя кои Атестационни съвети по кои области на науката могат да разглеждат процедури за даване на научната степен “доктор на науките” и за даване на научни звания.
- б) утвърждава разработените от Атестационните съвети критерии и изисквания за даване на научната степен “доктор на науките” и за даване на научни звания в отделните области на науката;
- в) осъществява методическо ръководство на Атестационните съвети при разглеждането на процедури за даване и отнемане на научната степен “доктор на науките” и на научни звания;
- г) упражнява контрол на процедурите за даване на научната степен “доктор на науките” и за даване на научни звания;
- д) утвърждава и приравнява получени в чужбина научни степени;
- е) издава дипломи за научната степен “Доктор на науките” и свидетелства за научните звания "доцент" и "професор";
- ж) разглежда възражения за нарушаване на процедурата от Специализираните научни журита и Атестационните съвети на ВАА;
- з) утвърждава, по предложение на Атестационен съвет, образци (форми) за оценка на дисертационни трудове за получаване на образователната и научна степен “доктор”;
- и) прави предложения пред Акредитационната агенция за отнемане на правото да подготвят докторанти на научни звена и/или научни организации, които допускат снижаване на равнището на дисертационните трудове;
- к) решава нерегламентираните от този закон и правилника за неговото приложение положения, възникнали при провеждане на процедури за даване на научната степен “доктор на науките” и на научни звания.

Чл. 36. (1) Заседанията на Висшия атестационен съвет и Атестационните съвети се считат за редовни, ако присъствуват 2/3 от техния списъчен състав.

(2) Висшия атестационен съвет и Атестационните съвети вземат решенията си с мнозинство повече от половината от списъчния им състав. Решенията за даване на научната степен “доктор на науките” и за даване на научни звания се вземат с тайно гласуване.

(3) При определяне на списъчния състав по ал 1 и ал. 2, не се вземат предвид членовете, които се намират в чужбина, отсъствуват поради установено с документ заболяване или им е разрешен продължителен отпуск. По този ред могат да се приспадат до 1/6 от членовете на Висшия атестационен съвет или от членовете на Атестационните съвети.

Чл. 37. Атестационните съвети:

- а) правят предложение за състав на СНЖ във връзка с разглеждане на дадена процедура (за даване на научно звание или научната степен “доктор на науките”);
- б) разработват критерии и изисквания за даване на научната степен “доктор на науките” и за даване на научни звания в отделните области на науката;

- в) осъществяват методическо ръководство на СНЖ при разглеждането на процедури за даване и отнемане на научната степен “доктор на науките” и на научните звания;
- г) упражняват контрол и внасят единство при даването на научната степен “доктор на науките” и при даването на научните звания в съответната научна област, научна специалност или група научни специалности;
- д) разглеждат получени в чужбина научни степени и правят предложение пред ВАС за признаване или непризнаване на същите;
- е) разглеждат възражения за нарушаване на процедурата.

X. ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 38. Лицата с научни степени получават към заплатите си допълнително възнаграждение, минималния размер на което се определя от Министерския съвет.

XI. ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 39. Лицата заемащи длъжностите “доцент” или “старши научен сътрудник II ст.” получават научното звание “доцент”. Онези от тях, които са заемали тези длъжности поне една година получават това научно звание безсрочно.

Чл. 40. Лицата заемали длъжностите “професор” или “старши научен сътрудник I ст.” получават научното звание “професор”. Онези от тях, които са заемали тези длъжности поне две години получават това научно звание безсрочно.

Чл. 41. Научната и образователна степен “доктор” и научната степен “доктор на науките” се запазват.

Чл. 42. За прилагането на този закон се издава правилник, утвърден от Министерския съвет.

Чл. 43. Изпълнението на закона се възлага на Министър-председателя .

ЗАБЕЛЕЖКА:

СЪОТВЕТНИТЕ ЧЛЕНОВЕ ОТ ТОЗИ ПАРАГРАФ, КОИТО ТРЕТИРАТ ДРУГИ СПЕЦИФИЧНИ ПРАВИЛА, ОТНАСЯЩИ СЕ ДО ПРЕХОДНИЯ ПЕРИОД, ПОДЛЕЖАТ НА ДОПЪЛНИТЕЛНИ УТОЧНЕНИЯ !!!.

януари 2008 год.
София